

Olje- og energidepartementet
Einar Gerhardsens plass 1
postboks 8148 Dep
0033 Oslo

14.09.2007

Naturvernforbundet og Natur og Ungdoms kommentarer til Energimerking av bygninger

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom viser til høringsbrev fra Olje- og energidepartementet angående energimerking av bygg, en del av innføringen av EU-direktivet 2002/91/EF, og vi vil med dette gi våre kommentarer.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener at det er et minstekrav at Norge følger opp målsetningen til EU-direktivet. Høringsutkastet som nå ligger til grunn er en betydelig svekket utgave av EU-direktivet. Norge kan ikke innføre en energimerkeordning som kun blir en skrivebordsøvelse; spesielt med hensyn på Soria Moria-erklæringen samt at ENOVA i regi av OED nå har inngått et samarbeid med Byggenæringens Landsforening (BNL) om at Norge skal bli best på energieffektivitet i bygg i Europa.

Norge må være ambisiøs og innføre en energimerking som er innovativ og kreativ. En energimerkeordning som kan hjelpe byggnæringen til oppnå konkrete resultater, samt bidra til vesentlig økt bevissthet rundt energieffektivitet i bygninger og klimaspørsmål.

I Soria Moria-erklæringen står det at EUs bygningsdirektiv skal innføres i løpet av 2006. Nå er vi i 2007 og verken nye forskrifter eller energimerking vil gjelde i Norge før i 2009. Det er av stor betydning at regjeringen ikke utsetter videre arbeidet med kompetanseheving i byggbransjen. Regjeringen må umiddelbart sette av penger i statsbudsjettet i 2008 til å sikre nok penger til opplæring av energikonsulenter i 2008 og generelt sikre at det blir nok penger til at innføringen i 2009 blir faglig godt forberedt.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener at en godt planlagt energimerking av bygg kan bli et svært viktig virkemiddel for å få effektivisert energibruken i norske bygninger, blant annet gjennom å følge opp nye byggeforskrifter og stimulere bransjen til å ta i bruk effektive miljøvennlige løsninger. Energimerkingen blir viktig med hensyn på eksisterende byggmasse, hvor dagens potensial er størst for energieffektivisering og utskifting av oppvarmingsmetoder.

Energimerkeordningen må også settes i klimasammenheng. I følge en rapport fra FNs miljøprogram (UNEP), utgitt i mars 2007, er energieffektivisering i bygg et av verdens viktigste klimatiltak.¹ Ifølge rapporten kan nåværende energiforbruk i bygninger i Europa kunne reduseres med 20 % innen 2010 og bidra til reduksjon av klimagasser på 45,000,000 tonn CO₂ i året. Dette kan skje ved hjelp av mer ambisiøse byggestandarder for nye og eksisterende bygg. Energimerkeordninger er et verktøy for å følge opp byggestandardene, samt å øke oppmerksomheten og stimulere bransjen. Økt bevissthet og satsning på energieffektivisering er et viktig tiltak til å oppnå målene i Kyoto-avtalen.

¹ http://www.unep.fr/pc/sbc/documents/unep_press_release_070329.pdf

Det er viktig at olje- og energidepartementet ser klart for seg poenget med innføringen av energimerkingen. Et av hovedpoengene er at vi får et marked som etterspør energieffektive bygninger og bygninger med miljøvennlig oppvarming. Derfor er det av stor betydning at det blir tillit til ordningen.

Faglig kompetanse heving

Fra artikkel 10 i direktivet:

”Uavhengige sakkyndige

Medlemsstatene skal sikre at sertifiseringen av bygninger, utarbeiding av de medfølgende anbefalingene og kontrollen av kjeler og klimaanlegg gjennomføres på en uavhengig måte av kvalifisert og/eller godkjente sakkyndige, uansett om disse er selvstendig næringsdrivende eller ansatt i offentlige organer eller private foretak.” (s. 30 i høringsutkastet)

I EU-direktivet om energieffektive bygninger står det klart at energimerkingen skal utføres av personer med kompetanse på fagfeltet. Det er ikke selger eller utleier selv som skal gjøre dette, slik som det nå legges opp til i høringsutkastet. Både for boliger og næringsbygg må energimerkingen utføres av uavhengige eksperter. Dette er en forutsetning for at merkeordningen får forsvarlig faglig innhold og troverdighet. Poenget med merkeordningen er å vri etterspørselen etter bygg; dette forutsetter at direktivets krav på disse områdene blir fulgt. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom er overrasket og skuffet over at Norge prøver å lure seg unna kravene vi er pålagt av EU. Vi håper regjeringen vil innfri sine løfter i Soria Moria-erklæringen og lage en bedre merkeordning enn det som er beskrevet i høringsutkastet.

Det må komme klart og tydelig frem at energimerkingen skal foretas av fagpersonell. Dette fordrer at det satses på å få økt kompetansen på dette fagfeltet. Det må legges opp til et kurs, for eksempel i regi av ENOVA, som fremtidens energimerkekonsulenter må gjennomføre til å bygge opp kompetansen. Energimerkingen skal starte i 2009, derfor må Olje- og energidepartementet begynne nå å forberede et slikt kurs slik at det i 2008 kan skoles nok energikonsulenter til å kunne starte en effektiv energimerkeordning i 2009. Ellers risikerer vi å få en merkeordning med tynt faglig innhold og liten troverdighet.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom er glad for at det i dag gjøres et betydelig arbeid innen energieffektivitet i bygninger blant annet i regi av ENOVA, Husbanken og Statens bygningstekniske etat. Innføring av en god energimerkeordning vil kunne virke positivt inn på dette arbeidet. Spesielt stort er potensialet for et godt samspill i forbindelse med gjennomføringen av de nye byggeforskriftene.

I tillegg til at det er fagpersoner som utfører energimerkingen, utføres det i Danmark stikkprøver for å sikre at fagpersonen har gjort en bra nok jobb. Der er det også en øvre grense for hvor mye eiere og utleiere må betale for å få eiendommen sin energimerket. Dette er tiltak som Norge bør også innføre.

Ambisjonsnivå

Ambisjonsnivået på energimerkingen må også settes høyt, slik at vi unngår at det sklir raskt ut til å bli A+ og A++. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener at passivhus som er selvforsynte med fornybar energi er det beste og mest miljøvennlige alternativet som vi har i dag og bør være den gruppen som får den beste karakteren. Vanlige passivhus må få den nest beste karakteren. Det er viktig å være fremtidsrettet, siden denne energimerkingen skal kunne gjelde i noen år. En ambisiøs ranking kan motivere for at de beste mulige løsningene blir valgt. Det er ingen grunn til å legge noe annet en beste tilgjengelig teknologi på topp i en slik ranking. Samtidig må ambisjonsnivået oppdateres og oppjusteres regelmessig.

Oppvarming

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener at energimerkeordningen må være enkel samtidig som det kommer klart fram hva slags oppvarming bygningen/boligen bruker. Det må komme fram på energiattesten at oppvarming som baserer seg på fossil energi eller elektrisitet er negativt. Elektrisitet er en høyverdig energiform og bør ikke brukes til oppvarmingsformål, det er sløsing med verdifulle ressurser. Energimerkeordningen må stimulere til et skift fra elektrisk oppvarming og fossil oppvarming til mer miljøvennlige oppvarmingsmetoder som fjernvarme (basert på fornybar energi), stasjonær bioenergi, varmepumper eller solvarme. Hvis det er forbruk av fossil energi, enten gass eller olje, må også følgende utslipp av klimagasser komme fram energiattesten.

Tiltaksliste

I den danske utgaven av energimerket/sertifikatet/attesten er det i tredje avsnitt på førstesiden listet en rekke besparelestiltak. Et slikt tiltak kan for eksempel være etterisolering av loft. I en tabell står det så også hva det vil føre til av årlige energibesparelser, energikostnader, antatt investeringskostnad og tilbakebetalingstid. Dette er svært verdifull informasjon. En tiltaksliste uten disse økonomiske hensynene kan fort vise seg å bli lite effektiv. Folk flest er mest opptatt av å spare penger. En slik liste som får fram at tiltakene lønner seg øker sannsynligheten for at de blir faktisk gjennomført betydelig. Den første siden av den danske energimerkingen er lagt ved som vedlegg 1.

Synlighet av energimerket

I høringsutkastet står det at energimerket skal være synlig i alle offentlige bygg, der offentlige bygg defineres som bygg eiet av stat, kommune eller fylkeskommune. Direktivet krever at også privateide bygg som brukes av mange mennesker skal energimerkes. Her heter det videre:

”Medlemsstatene skal treffe tiltak for å sikre at det for bygninger med et samlet bruksareal på mer enn 1000 m² som brukes av offentlige myndigheter (...) plasseres et energisertifikat som ikke er eldre enn ti år, på en framtreddende plass der det er godt synlig for allmennheten” (s. 30 i høringsnotatet)

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom krever at direktivet blir fulgt også på dette punktet. Energimerket bør være synlig i alle bygg over 1000 m² som er åpne for allmennheten. Det vil si at kravet om synlig energimerking også bør omfatte bygg som hoteller, kjøpesentre og treningssentre.

Det står ingenting om oppfølging av hvor stort energimerket må være eller hvor det skal plasseres i høringsutkastet. For å få opp interessen og bidra til økt konkurranse mellom byggeiere er det av stor betydning at det settes krav om hvor stort og synlig energimerket skal være. Ellers kan det fort bli slik at energiattesten settes i en skuff, eller et sted som ingen ser, slik at hele hensikten med det blir svekket. Enova, NVE eller andre instanser må få myndighet til å følge opp at energimerkingen blir synlig og oppdatert. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener at energimerket i offentlige bygg må være minst like stort som et A3-ark og være plassert i gjennomsnittlige øyehøyde på et sted hvor det er godt synlig, bra belysning og enkelt å lese hva som står der for alle som besøker bygningen.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom vil gjerne ha mer dialog med myndighetene på dette området og ser frem til et videre samarbeid.

Vennlig hilsen,

Torhildur Kristjansdottir
Energirådgiver
Norges Naturvernforbund

Sindre Østby Stub
Sentralstyremedlem
Natur og Ungdom

VEDLEGG 1.

Energimærkning

SIDE 1 AF 9

 Energimærkning for følgende ejendom:

Adresse: Rolighedsvej 22
Postnr./by: 9990 Storstaden
BBR-nr.: 123-123456
Energimærkning nr.: 122780
Erstatter energimærkning nr.: 111111
Gyldigt 5 år fra: 1. juli 2006
Energikonsulent: Jens Pedersen

Firma: Aktuel Energirådgivning

Energimærkningen oplyser om ejendommens energiforbrug og mulighederne for at opnå besparelser. Energimærkningen udføres af beskikkede energikonsulenter for enfamiliehuse og er lovpligtig.

Beregnet varmekonsum	Energimærke
• Udgift inkl. moms og afgifter: 70.500 kr./år • Forbrug: 5.400 liter olie/år 13.800 kWh/år	Lavt forbrug A1 A2 B1 B2 C1 C2 D1 D2 E1 E2 F1 F2 G1 G2 Højt forbrug
Det varierer, hvor meget varme den enkelte husejer bruger. Det afhænger bl.a. af vejret, husstandsstørrelse, forbrugsvaner, og ønsket temperatur i boligen. Derfor har energikonsulenten beregnet hvor stort normalforbruget er i denne bolig. Beregningen baserer sig på en række faste forudsætninger, se afsnittet på næstsiste side.	A1 er det bedst opnåelige energimærke, så A2, herefter B1 osv. og G2 er det dårligste.

Rentable besparelsesforslag				
Besparelsesforslag	Årlig besparelse i energienheder	Årlig besparelse i kr. inkl. moms	Skønnet investering inkl. moms	Tilbagebetalingstid
1 Efterisolering på loft af hanebånd og skunkrum	300 liter olie 1.200 kWh	4.600 kr.	33.000 kr.	7 år
2 Hulmursisolering af ydervægge og efterisolering af radiatornicher	840 liter olie 3.200 kWh	12.700 kr.	26.800 kr.	2 år
3 Nye forsatsrammer på alle vinduer med lavenergiglas + tætning af vinduer	600 liter olie 2.400 kWh	9.300 kr.	91.000 kr.	10 år
4 Efterisolering af etageadskillelse mod kælder med indblæst granulat	250 liter olie 1.000 kWh	3.900 kr.	20.000 kr.	5 år
5 Udskiftning af kedel og etablering af natsænkning.	1.270 liter olie 920 kWh el	12.400 kr.	60.000 kr.	5 år

REFERANSE: Energistyrelsen, Håndbok for energikonsulenter 2006.